

Žuvys tvenkinį savotiškai įprasmina, suteikia jam gyvybės. Šiame skyrelyje bus labai glaustai aptarta, kiek ir kokių žuvų gali būti nedideliame tvenkinyje.

Daugelį vilioja perspektyva prie namų auginti ir veisti tauriąsias - lašišines - žuvis: upėtakius, amerikines palijas ir kt. Tačiau reikia žinoti, kad šioms žuvims būtinos ypatingos sąlygos, pirmiausia - vėsus, labai švarus ir deguoningas vanduo. Jeigu tvenkinį maitins gausūs gruntiniai vandenys, temperatūros sąlygos (12-18°C) lašišinėms žuvims gal ir bus tinkamos, bet gruntiniai vandenys būna mažai deguoningi, o deguonies lašišinėms žuvims reikia ne mažiau kaip 5-7 mg/l. Tokio deguoningumo ir reikiamos temperatūros vandenį galima gauti tik iš atviro, gerai aeruoto šaltinio, šaltiniuoto upelio ar net šulinio, jeigu iš jo tiekiamas vanduo bus mechaniškai aeruojamas. Tokios sąlygos praktiškai būna labai retai. Kita priežastis - mažame tvenkinyje bus labai mažai natūralių pašarų, kuriais lašišinės žuvys geriausiai minta. Dirbtiniai specialūs lašišinių žuvų pašarai yra gana brangūs. Vaivorykštiniai upėtakiai tvenkiniuose šeriami galvijų blužnies faršu, bet jam gaminti ir laikyti reikalingi šaldytuvai. Iš to aiškėja, kad lašišines žuvis auginti galės tik nedaugelio sodybų šeimininkai, nuolat konsultuodamiesi su šios srities žuvivaisos specialistais.

Daug paprasčiau (ir ekonomiškiau) auginti karpines žuvis. Iš jų pati populiariausia - karpis.

Karpis - nereikli, greitai auganti šiltavandenė žuvis, prisitaikiusi gyventi negiliuose, saulės gerai įšildomuose, nepratekančiuose arba mažai pratekančiuose vandens telkiniuose. Karpiui tinkamiausias neutralios arba silpnai šarminės reakcijos (pH 7-8) vanduo. Geriausiai maitinasi ir auga, kai vandens temperatūra 20-28°C, o deguonies kiekis - ne mažiau kaip 3 mg/l. Deguoniui sumažėjus iki 0,5-0,1 mg/l, karpiai pradeda dusti. Karpiai minta ir natūraliais, ir dirbtiniais pašarais: specialiais kombinuotaisiais žuvų pašarais, grūdais, jų atliekomis ir išvalomis, duonos ir miltų gaminiais,virtomis bulvėmis, šakniavaisiais. Svarbu, kad tie pašarai būtų nesugedę. Karpis augimu smarkiai pralenkia kitas karpines žuvis ir tinkamomis sąlygomis antrais augimo metais gali užaugti iki 0,6-0,8 kg svorio. Vėliau kasmet jis vidutiniškai priauga po 1 kg per metus. Tačiau mūsų natūraliuose vandenyse jis neršia retai, o jeigu ir neršia, tai jo mailius dažniausiai neišsivysto. Tvenkinyje, kuriame gyvena daug karpių, vanduo vasarą bus smarkiai sudrumstas, nes dugne jie labai intensyviai ieško maisto.

Tvenkinio produktyvumą didina ir kitos karpinės žuvys, mintančios tuo natūraliu pašaru, kurio karpiai ėda mažai arba visai neėda.

Karosai ir lynai gyvena bei veisiasi ir ten, kur karpiai neišgyvena. Karosai, kaip ir karpiai, minta ir natūraliais, ir dirbtiniais pašarais. trimetis sidabrinis karosas priauga iki 0,3-0,4 kg. svorio, paprastasis (auksinis) - mažiau. Lynai maitinasi beveik vien natūraliais pašarais povandeninės augmenijos sąžalynuose, kurių karpiai nemėgsta. Lynai auga gerokai lėčiau už karpius, bet daug lengviau pakelia deguonies badą žiemą. Svarbu tai, kad karosai ir lynai pas mus savaime sėkmingai veisiasi. Kai kuriuose nenuleidžiamuose, mažai deguoninguose vandenyse per keletą metų išlieka tik karosai, kurie dėl pašarų stokos būna palyginti smulkūs (20-50 gramų svorio), nors tai jiems sėkmingai veistis netrukdo. jeigu tvenkinį jau galutinai "užkariavo" tokie karosai, belieka juos visus išgaudyti ir žuvivaisą pradėti iš naujo. Čia kai kada gali padėti ir "biologinis melioratorius" - lydeka, bet žinotina, kad jų turėtų būti ne daugiau kaip 25 proc. visų tvenkinio žuvų biomasės. jei lydekų bus daugiau, jos greitai pritrūks maisto ir ims medžioti vienos kitas, kol tvenkinyje liks viena kelių kilogramų svorio lydeka. Ešerys gali pakeisti lydeką, bet jis, suėsdamas beveik tiek pat gyvo maisto, auga lėčiau. Šamas, sterkas ir kitos plėšrios žuvys mažame tvenkinyje "melioratoriais" tinka mažiau.

Vertingos žuvys - peledės, bet ir jos pas mus natūraliai nesiveisia. jų pagrindinis maistas - zooplanktonas, todėl, kol jo prisirenka, tenka daug nukeliauti. Mažame tvenkinyje, kur prie dugno išlieka vėsesnio vandens, keliolika peledžių gali išgyventi, jeigu nebus jų pagrindinių mitybos konkurentų - sidabrinių karosų. Vandens augmenija gerai ėda baltasis amūras - daugelio tvenkinių savininkų svajonė. jis pas mus taip pat natūraliai nesiveisia ir galbūt išlikęs tik Elektrėnų vandens saugykloje bei viename kitame žuvininkystės ūkių bei įmonių tvenkinyje.

Kitos mūsų vandenyse gyvenančios žuvys sodybos tvenkiniui mažiau perspektyvios. Daugelis jų jautrios deguonies stygiui, todėl sunkią žiemą daug greičiau žūva. Dauguma jų ėda daug, bet auga lėtai. Bandant į tvenkinį perkelti įvairias žuvis iš ežerų ir upių, atsiranda pavojus, kad tvenkinyje paplis žuvų ligos.

Sazanas, arba laukinis karpis Kūnas pailgas,storas, apaugęs stambiais žvynais. Šonai gelsvai auksiniai, nugara tamsi, pelekai taip pat tamsūs. Žiotys apatinės, jų kampuose dvi poros nedidelių ūsų. Sazaną ir jo kultūrines formas žmogus išplatino po visą pasaulį, išskyrus šaltąsias sritis. Įveistas daugelyje Lietuvos ežerų, Kuršių ir Kauno mariose.

Greitai auganti žuvis. užauga iki 1 m ilgio ir daugiau negu 20 kg svorio. Gyvena ilgiau nei 30 metų. Subręsta ketvirtaisiais penktaisiais gyvenimo metais. Ikrus išneršia porcijomis sekliose, užžėlusiose vietose, užliejamose pievose, vandeniui įšilus iki 17-20°C. Vislumas - iki 500 tūkst. ikrelių.

Sėkmingam natūraliam sazanų ir karpių nerštui mūsų šalies vandenyse svarbiausia - šviežiai užlieta neaukšta jauna žolė ir tinkama vandens temperatūra ikrų inkubacijos laikotarpiu. Tik tada iš ikrų išsirita gyvybingos lervutės, galinčios išaugti iki šiųmetukų. Tokios sąlygos pas mus pasitaiko retai, todėl žuvų hipofizio injekcijomis, ir lervutės išritinamos inkubatoriuose.

Sazanų jaunikliai minta planktoniniais vėžiagyviais, suaugę - įvairiais dugniniais organizmais, augaliniu maistu. Jie giliau už karšius rausiasi dumble, iš jo išrenka uodo trūklio lervas, kirmėles, moliuskus ir kt.